

[Lilli Gyldenkilde]

bejdsgiverforening skal kunne nedlægge veto mod ændringer af systemet, som lønmodtagerorganisationerne og måske endda et flertal herinde kunne blive enige om, hvis vi satte os ned omkring samme bord og snakkede om det. Derfor vil jeg opfordre til, at man i det videre arbejde med dette lovforslag simpelt hen indbyder til en høring i Arbejdsmarkedsudvalget – jeg håber, at ordførerne vil være med til det – hvor parterne kan være med, og hvor vi kan få forklaret dem, hvad der især er vores problem omkring dette her.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at det, jeg især synes har været et problem, selvfølgelig er de dårlige arbejdsvilkår, slagteriarbejderne er kommet til at arbejde under. I en tid, hvor vi taler meget om demokrati og om, at vi skal værne om demokratiet, og hvor vi ser – ikke alene ude omkring, men også herhjemme – at der bliver færre og færre, der er interesserede i politik og i fagpolitik for den sags skyld, kan vi ikke leve videre med regler, som betyder, at de, der stemmer om deres egne overenskomster, ikke engang kan nå op på det antal, som er det minimum, man skal nå over for overhovedet at kunne komme videre i det system.

Sandheden er, at der ved sidste overenskomstforhandling var en stemmeprocent på 34,4. Så siger nogle: Jamen det skyldes, at man ikke er optaget af sine egne arbejdsforhold og lønforhold. Det er jo ikke derfor. I vid udstrækning skyldes det, at man ved, at man ikke kan komme op over de 35 pct. nej-stemmer, og så er det faktisk håbløst at stemme, og derfor bliver man hjemme. Og det er i hvert fald ikke til gavn for noget demokrati, skal jeg hilse og sige.

Men tak for behandlingen af lovforslaget, der jo indimellem også har vist sig at være morsom!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsi-

gelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 60:

Forslag til folketingsbeslutning om aktivitetsorlov.

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

(Fremsat 23/2 93).

Sammen med denne sag foretoges den under næste punkt på dagsordenen opførte sag, nemlig:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 61:

Forslag til folketingsbeslutning om det udvidede arbejdsmarked.

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

(Fremsat 23/2 93).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling**Arbejdsministeren (Jytte Andersen):**

Vi lever desværre i en tid, hvor langt over 300.000 danskere er arbejdsløse, og det er derfor nødvendigt at tænke i andre baner, end vi hidtil har gjort. De mennesker, der ikke har fast tilknytning til arbejdsmarkedet, skal naturligvis kunne bruge tiden mere aktivt og med et kvalitativt indhold.

Vi har jo allerede her i Folketinget taget fat på den debat på flere måder, bl.a. ved den ændring af loven om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring, hvorefter vi får gjort det muligt, når sagen bliver ekspederet i Arbejdsmarkedsudvalget, at udføre frivilligt, ulønnet humanitært arbejde i udlandet.

Endvidere har Arbejdsministeriet siden marts 1992 kørt et forsøg med, at ledige uden fradrag i dagpenge og mod fortsat at stå til rådighed for arbejdsmarkedet kan udføre ulønnet arbejdet i private organisationer.

De to beslutningsforslag fra SF, som vi nu har til behandling, udvider personkredsen og gør reglerne endnu mere lempelige og smidige, end vi allerede har forsøgt at gøre dem i de

[Arbejdsministeren]

seneste par år, og det er jeg helt enig i. Imidlertid er det jo sådan, at regeringen i øjeblikket arbejder med en bredere orlovsreform, og SF's forslag om en aktivitetsorlov ligger på nogle punkter på linie med de overvejelser, som regeringen gør sig. Vi er ikke færdige med vore overvejelser endnu.

Som Folketingets arbejdsmarkedspolitiske ordførere ved, har regeringen indkaldt en meget bred kreds til en konference om en orlovsreform for at få ideer til de videre overvejelser om en reform. Derfor vil jeg ikke på nuværende tidspunkt erklære mig enig i SF's forslag, men det er da et bud på et forslag, og vi vil naturligvis tage det med ind i de overvejelser, vi allerede gør os, og som styrkes med orlovs-konferencen. Dog vil jeg allerede nu sige, at regeringen ikke agter at ændre på kompetencefordelingen mellem arbejdsformidlingen og kommunerne.

Afslutningsvis vil jeg sige, at regeringen er enig i sigtet i SF's forslag, og vi modtager det i en positiv ånd, men vi finder som sagt ikke, at aktivitetsorloven skal forankres i kommunerne. Men som idé skal forslaget indgå i de videre overvejelser om en bred orlovsreform.

Om det andet forslag, som SF har stillet, kan jeg sige, at vi er enige i, at der inden for områderne kultur, miljø og omsorg og på en lang række andre områder kan og skal skabes nye beskæftigelsesmuligheder for de ledige. Det skal der af to grunde: for det første simpelt hen for at skabe flere arbejdspladser, som vi jo har så hårdt brug for, og for det andet for at få løst en række samfundsnyttige opgaver.

Jeg mener også, at vi skal være parate til at lade en del af sådanne nye arbejdspladser fungere på fleksible vilkår, dvs. vilkår, som ikke nødvendigvis er de helt almindelige og kendte overenskomstmæssige ansættelsesvilkår. Det er nødvendigt for, at også de svageste grupper blandt de ledige kan gå ind og deltage i det nye arbejdsmarked.

Gennem de seneste år er begreberne et tredje arbejdsmarked, et alternativt arbejdsmarked, et nyt arbejdsmarked og, som det er betegnet i dette forslag, et udvidet arbejdsmarked ofte blevet nævnt i debatten om indsatsen over for de ledige. Når disse begreber bliver brugt, afspejler det netop, at der er behov for ny og utraditionel tænkning for at forbedre beskæftigelsesmulighederne for de ledige. Denne øvel-

se er regeringen også i færd med at gøre. Vi er i fuld gang med at overveje, hvordan vi konkret kan udmønte nogle af de gode intentioner omkring de begreber, jeg netop har nævnt. Og det sker i forbindelse med og som led i de generelle drøftelser om en arbejdsmarkedsreform.

Jeg kan altså tilslutte mig de tanker, som ligger bag forslaget, men vi kan ikke i regeringen anbefale, at der inden den 1. maj 1993 skal fremsættes lovforslag om at afsætte 350 mio. kr. i en forsøgsperiode på 3 år til en videreudvikling af det udvidede arbejdsmarked. At afsætte et så stort beløb som 350 mio. kr. til forsøg inden for et område, som på mange punkter stadig er noget diffust, ville efter regeringens opfattelse på det nærmeste være uansvarligt.

I realiteten går forslaget ud på at afsætte 350 mio. kr. til noget, som på nuværende tidspunkt kun er en overskrift uden nærmere konkretiseret indhold. Vi har således ikke fået defineret, hvilke grupper blandt de ledige vi taler om, hvordan løn- og ansættelsesvilkårene skal udformes, eller hvordan sammenhængen i de forskellige aktiveringsordninger skal være. Dette er blot et par af de uafklarede punkter, som det efter vores opfattelse er nødvendigt at inddrage i overvejelserne, inden vi begynder at sætte forsøg i gang.

Jeg vil afslutningsvis sige, at for regeringen haster det meget med at få fundet rammerne for det udvidede arbejdsmarked eller det nye arbejdsmarked eller de nye beskæftigelsesområder – alt efter temperament kan man jo kalde det ganske meget. Vi synes faktisk, at det er en hastesag, og derfor vil jeg godt henstille til SF at overveje, om det nu er så klogt at sætte et forsøgsarbejde i gang, som jo på nogle stræk kan virke forsinkende.

Jeg ved godt, at forslaget ikke er fremsat i den ånd – det tror jeg i hvert fald ikke – men jeg synes nok, at selv om vi i andre forsøgsforløb, f.eks. om folkeskolen og folkeoplysning og på det sociale område, har kunnet plukke mange fornuftige frugter fra forsøgsarbejdet, må man jo også sige, at det på nogle stræk har kunnet virke lidt som en bremseklods, fordi vi var udelukket fra at lovgive, så længe der kørte forsøg.

Dette til overvejelse og også som en tilkendegivelse af, at vi i regeringen faktisk finder, at det haster, og at der skal ske en afklaring i den

[Arbejdsministeren]

sammenhæng, jeg nævnte, nemlig som et led i den arbejdsmarkedsreform, som vi jo gerne skulle have truffet beslutning om her i Folketinget allerede i løbet af foråret 1993.

Jan Petersen (S):

Socialdemokratiet mener også, at en bedre fordeling af arbejdet er et nødvendigt led i en beskæftigelsesfremmende politik. Vi er enige i, at der skal tænkes nyt på arbejdsmarkedsområdet, og herunder også i, at ledige perioder skal kunne bruges aktivt. SF's forslag om, at der skal være mulighed for aktivitetsorlov, vil vi derfor ikke principielt afvise. Vi har tidligere gjort os tilsvarende tanker, og disse er selvfølgelig hverken glemt eller gemt.

Nu er det allerede nævnt af arbejdsministeren i denne debat, at vi er nået et lille stykke af vejen. Vi har åbnet mulighed for at deltage i ulønnede aktiviteter uden fradrag af dagpenge som et forsøg, og sådanne forsøg skal selvfølgelig følges op. Vi arbejder også med at få åbnet mulighed for, at tilsvarende ting kan ske i udlandet i en lidt mere begrænset udgave, så vi har taget hul på opgaverne, kan man sige.

Men faktisk er debatten om dette mere egnet til at afvente de egentlige politiske drøftelser og forhandlinger om en orlovsreform, og jeg synes for så vidt også, at den fortjener det, dels for at vi på den måde kan få et godt, bredt grundlag og et sammenhængende grundlag for, hvilke samlede orlovsmuligheder befolkningen skal have adgang til – det foretrækker jeg. Jeg skal dog udtrykke forståelse for, at SF er utålmodig efter at få gang i debatten, men samtidig også sige helt klart, at man ikke kan forvente, at vi går ind i en meget præcis debat om en eller flere af de orlovstyper, som er på idébordet. Derfor vil jeg ikke afvise SF's forslag, men jeg ønsker, at vi skal have den held i det.

Det eneste kritikpunkt, jeg skal komme med vedrørende forslaget – det er i øvrigt allerede nævnt – er, at vi ser ikke, at AF skal kobles af en eventuel orlov på dette område, ligesom AF vel også vil skulle have en central rolle i administrationen af andre orlovsordninger.

Det andet forslag, beslutningsforslag nr. B 61, som SF har fremsat vedrørende nye job- og beskæftigelsesmuligheder på arbejdsmarkedet, strejfer også på mange måder tanker, som Socialdemokratiet er enig i, og det, der er nævnt:

kultur, miljø og omsorg, er selvfølgelig også begreber, som vi er bekendt med i de forslag, vi selv har arbejdet med.

Hvad vi kalder denne del af arbejdsmarkedet – der er allerede nævnt flere navne, også af arbejdsministeren – er ikke afgørende. Det afgørende er, at det, vi formulerer, er ligeværdigt, og at vi finder nogle spilleregler, som gør, at det opnår anerkendelse – og reel anerkendelse – på den øvrige del af arbejdsmarkedet. Der er mange – og regeringsgrundlaget nævner dem også – i hundredtusindvis af mennesker, som har hænderne ledige, og det uanset om de er dagpengemodtagere, bistanmodtagere, førtidspensionister, handicappede eller andet. Hvor der er hel erhvervsevne, skal der være mulighed for at anvende erhvervsevnen fuldt ud. Hvor der er delvis erhvervsevne, skal der selvfølgelig også være mulighed for at anvende denne del. Det er i høj grad et spørgsmål om menneskesyn, om man vil eller ikke vil give folk mulighederne. Vi vil medvirke til, at folk får disse muligheder.

På den anden side af samfundet, altså ud over de ledige hænder, har vi så en række uløste opgaver; man kommer lidt ind på det i aktivitetsorlovsforslaget, men der er også andre uløste opgaver inden for de såkaldte allerede accepterede ordinære job. Så længe der er masser af uløste arbejdsopgaver, vil jeg ikke kunne støtte synspunktet – hvis det måtte være det, der er intentionen – om, at vi skal fordele den eksisterende arbejdsmængde noget bedre. Det beror egentlig på, hvordan vi afgrænser disse opgaver, og her er selvfølgelig – som jeg har nævnt – kultur, omsorg og miljø oplagte; men der er langt flere.

Det, der så er afgørende for os, er spillereglerne. I regeringsgrundlaget har vi jo tilsluttet os, at for ledige, der ikke kan sikres beskæftigelse på ordinære vilkår, skal der på mere fleksible vilkår åbnes en række nærmere, og jeg vil tilføje, afgrænsede muligheder. Det har selvfølgelig også for os noget at gøre med, om det er job, der opnår anerkendelse på den øvrige del af arbejdsmarkedet.

Vi mener, at denne del af arbejdsmarkedspolitikken er mere egnet til at blive sat i sammenhæng med debatten om det øvrige arbejdsmarked, for jo mere vi isolerer debatten om disse grupper behov på arbejdsmarkedet, jo mere fritager vi det såkaldt mere ordinære ar-

[Jan Petersen]

bejdsmarked for ansvar for dette her. Derfor synes jeg også, at der er sagligt belæg for arbejdsministerens indlæg om, at vi skal tage denne debat i sammenhæng med arbejdsmarkedsreformen. Det betyder ikke, at vi afviser intentionerne, men blot at vi mener, at vi skal tage debatten i anden sammenhæng.

Det er så logik, der får mig til at sige, at jeg har ikke pengene med. Jeg forstod, at arbejdsministeren heller ikke havde 350 mio. kr. med.

Arbejdsministeren stillede også spørgsmålet, om netop forsøgsstrategien er den rigtige. Jeg er enig i, at det ikke nødvendigvis er den hurtigste måde at komme i gang med denne opgave på, og derfor tror jeg mere på, at vi skal se på muligheden for igangsættelser via arbejdsmarkedsreformen. Det er også dér, vi får en reel mulighed for at finde økonomien til denne opgave. Jeg tror heller ikke, SF forestiller sig, at vi lige pludselig her og nu finder 350 mio. kr. uden at gå i gang med større politiske forhandlinger om alt muligt andet.

Kai Dige Bach (KF):

I Det Konservative Folkeparti vil vi med stor sympati behandle alle forslag, der forbedrer de lediges muligheder for at komme i reel beskæftigelse. Men det er vigtigt, at man ved denne slags initiativer nøje sonderer mellem, hvad der skal gælde for de ledige, og hvilke rettigheder man påtænker at tildele dem, der er i beskæftigelse.

Vi vil ikke medvirke til at presse regler og bestemmelser ned over arbejdsmarkedet, der ikke tager hensyn til indgåede aftaler. Det gælder for alle, der er i beskæftigelse, at deres forhold og vilkår må og skal fastsættes ved aftaler, der bygger på frivillighed for både arbejdsgiver og arbejdstager. For alle, der står uden for arbejdsmarkedet, må det gælde, at hvis man ikke står til rådighed, kan man ikke oppebære fuld dagpengesats.

Umiddelbart kan de mange forslag om aktivering af arbejdsledige, vi ser i øjeblikket, virke tilforladelige, og vi tror heller ikke, at de arbejdsledige ikke gerne vil have arbejde. Men aktiveringsforslagene skaber ikke varige arbejdspladser, og det er det, vi skal nå frem til. Aktiveringsforslagene skal samarbejdes i en større helhed i sammenhæng med hele arbejdsmarkedsstrukturen. Ellers sker der en forvirring af arbejdsmarkedet og dermed af

samfundet, som vi ikke kan medvirke til. Desuden mangler begge forslag en anvisning på, hvordan finansieringen skal foregå.

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 61, er der tale om, at man forsøger at skabe et kunstigt arbejdsmarked. Det er vi fra konservativ side imod. Vi er imod, at man indirekte får pulstet den offentlige sektor op, for den nyttige produktion, der henvises til, er en illusion. Enten er der tale om opgaver for det offentlige, som vi skal diskutere ud fra den forudsætning, eller også er der tale om lønsomme projekter, som vil kunne gennemføres på almindelige markedsøkonomiske vilkår. Med forslaget risikerer man at slå benene væk under det store, påskønnelsesværdige frivillige arbejde, der udføres i dag, og dette arbejde vil risikere at overgå til unødigt offentlig finansiering, som vil bortfalde den dag, der igen er bedre beskæftigelse eller forsøgsordningen ikke videreføres. Og når finansieringen bortfalder, vil det blive opfattet som en serviceforringelse. Hvis man vil støtte projekter inden for kultur, miljø, omsorg m.v., som det nævnes i bemærkningerne, skal det efter Det Konservative Folkepartis opfattelse ikke foregå over arbejdsmarkedsmidlerne.

Vi kan derfor ikke støtte de foreliggende forslag.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg bemærkede, at hr. Kai Dige Bach sagde, at Det Konservative Folkeparti var modstander af at skabe et kunstigt arbejdsmarked. Det forstår jeg godt; det kan vi være meget enige om.

Så forstod jeg også på hr. Kai Dige Bach, at det var noget meget, meget væsentligt, at når man fik penge, skulle man stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Men det at stå til rådighed for et arbejdsmarked, der efter alle klare, sandsynlige beregninger ikke vil kalde på én igenem lang, lang tid, er vel noget af det mest kunstige, man kan forlange at et menneske skal deltage i.

Derfor synes jeg egentlig nok, der var behov for, at man også fra Det Konservative Folkepartis side ville se lidt mere nuanceret på det meget bastante synspunkt, som Det Konservative Folkeparti altid har givet udtryk for, nemlig at man skal stå til rådighed, når man vil

[Glønborg]

have penge. Jeg er da enig i, at hvis der virkelig bliver brug for én, er det rimeligt, at man kommer.

Jeg er også enig med Det Konservative Folkeparti i, at vi ikke kan gennemføre SF's to forslag, som de ligger her – også af økonomiske grunde. Men fra Kristeligt Folkepartis side har vi altid udtrykt stor sympati for dels at finde nogle muligheder for at bytte – altså nogle rotationsordninger – dels nogle muligheder for, at folk må lave noget fornuftigt, samtidig med at de »står til rådighed«. Må vi ikke få nogle flere nuancer ind i det synspunkt?

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Problemet er jo, at vi ikke vil være med til dette her, fordi vi vil have, at der skal være noget fornuftigt at sætte folk til. Jeg mener altså, at vi skal i gang på helt andre områder, nemlig med noget praktisk arbejde. Og dér vil jeg gerne pege på det, som jeg en gang før har sagt fra denne talerstol: at der ikke er noget at sige til, at når man lægger 1.000 pct. afgift på arbejdsløn, er det svært at afsætte arbejdet.

Når jeg siger det, må jeg give et eksempel på det. Det er sådan, at jeg har en garage derhjemme, og den skal jeg have malet eller gjort i stand. Jeg kan få en af mine venner til at gøre det for 1.000 kr., men folketingsmedlemmer udmærker sig jo ved ikke at få lavet sort arbejde, så jeg skal altså give ham 3.000 kr. for at lave det. Derefter skal jeg hjem i min lille virksomhed og hæve 10.000 kr. i løn, og alt det skal jeg gøre, bare for at denne person kan få 1.000 kr. – der er altså 1.000 pct. skat på arbejde.

Derfor kommer vi også med forslag om, at der skal være fradrag for vedligeholdelse, for hushjælp, for repræsentation – alle disse dobbeltarbejder, som vi beskatter to gange. Det eneste klart fornuftige er, at vi holder op med det, i stedet for at give tilskud til at få lavet noget bagefter. Det er jo noget værre pjat.

Men jeg er enig: Vi skal have lavet nogle reelle arbejdspladser. Jeg tror ikke på det andet, for det kan kun være en overgang. Man kan vel ikke regne med, at det er noget, der skal bestå altid, og hvis ikke det skal det, har man kun problemer med at afvikle det bagefter.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg tager en kort bemærkning nu for at rydde en misforståelse af vejen. Der må nemlig ikke danne sig den myte, at vi i SF ikke er interesseret i, at vi skal skaffe så mange rigtige, gode arbejdspladser som overhovedet muligt. Deri er vi enige, hr. Kai Dige Bach.

Men vi må se i øjnene, at vi formentlig står i den situation – hvilket hr. Kai Dige Bach jo også har gjort med den tidligere regering – at vi år efter år har sagt dette her til hinanden, år efter år har vi set en stigende arbejdsløshed, og vi kan frygte, at den stigende arbejdsløshed når op i nærheden af de 400.000 i år. Det er faktisk de frygtelige prognoser, der ligger foran os. Derfor synes jeg, at vi da må komme med alle de forslag, vi overhovedet kan, for at prøve, om der er noget, vi kan gøre anderledes, om der er noget, vi kan gøre bedre. Sådan er vores forslag i hvert fald tænkt, hr. Kai Dige Bach, men de er ikke tænkt som værende noget, der skulle gå ind i stedet for at skaffe rigtige, gode arbejdspladser, for vi skal helst gøre begge dele. Det skal ses som et input i forhold til, at nu har vi kørt med nogle forsøgsordninger, og dem må vi prøve at udvide, for desværre er det forsøg, som den tidligere arbejdsminister lavede et bredt forlig om, ikke faldet godt nok ud.

Jeg er da lige ved at savne den tidligere arbejdsminister i debatten i dag efter at have hørt hr. Kai Dige Bach, for den tidligere arbejdsminister gav klart udtryk for, at der var vilje, hvis blot evnen havde været der, hos den daværende regering til at være med til at skabe de rigtige job. Det var der ikke tvivl om tidligere, og den misforståelse vil jeg gerne have ryddet af vejen.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Også fra Kristeligt Folkepartis side skal der klart gøres op med den misforståelse. Vi er virkelig interesseret i og medvirker gerne til alt, hvad der kan være med til at skabe rigtige arbejdspladser. Det har vi forsøgt igennem mange år i et samarbejde med den foregående regering. Og de første år lykkedes det vel egentlig helt godt at få skabt en del flere arbejdspladser i det private erhvervsliv, men de sidste år kneb det altså unægtelig noget med at nå de mål, vi havde.

[Glønborg]

Vi går da ikke og foregøgler os, at fordi der nu er kommet en anden regering, er alle de problemer løst. Vi forudser faktisk den alvorlige situation, at vi igennem mange år fremover stadig vil have alt for mange arbejdsløse. Derfor vil vi gerne medvirke til at lindre på ulykken, samtidig med at vi målbevidst arbejder på at skabe rigtige arbejdspladser. Det er også derfor, jeg giver udtryk for lidt betænkelighed ved økonomien i SF's forslag.

Men jeg kan ikke se, at vi laver nogen ulykker ved at lade folk få lov til at lave noget fornuftigt, mens de er ledige. Vi har allerede indført en forsøgsordning i aktiveringspakken, og den synes jeg egentlig vi skulle lade køre lidt længere, før vi finder afløsningen på forsøgs-pakken. Det er også grunden til, at jeg må afvise SF's forslag lige nu. Men jeg synes, det er et glimrende input til nogle tanker om, hvad vi skal fremover. Og jeg er enig i, at det skal være en samlet arbejdsmarkedsreform, hvor økonomien hænger sammen.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Det, som fik mig til at bede om en kort bemærkning, var ordvekslingen om rigtige job set i sammenhæng med overvejelser om at kalde det for det tredje arbejdsmarked, det udvidede arbejdsmarked.

Vi har i Danmark ét arbejdsmarked, og det kan vi selvfølgelig dele op alt efter, hvordan vi nu ser på det, og hvilke vilkår vi vil sætte ind i det. Der er nogle vilkår, der er gældende for én del af arbejdsmarkedet, og nogle støtteordninger, der er nødvendige for, at det fungerer. Så er der nogle andre dele af arbejdsmarkedet, hvor der er nogle andre ting, eventuelt skatteregler, der gør, at det fungerer på en anden måde. Men inden for den ramme, der hedder ét arbejdsmarked, har vi en masse underarbejdsmarkeder, hvor der i og for sig er lidt varierende spilleregler.

Det fører til det næste, jeg vil sige: Hvad er rigtige job, og hvad er forkerte job? Det beror da i høj grad på, hvad vi accepterer som norm. Jeg gad egentlig vide, hvad det er for nogle kunstige job, man ville forhindre der kunne komme ud af dette her. Hvad er det for nogle kunstige job, man skal undgå inden for omsorgssektoren f.eks.? Burde vi måske ikke hellere tage en debat, der handler om: Hvad er

det for muligheder og vilkår, hvilke præmisser giver vi de virksomheder, der skal beskæftige mennesker, der er udrustet på en måde, som gør, at de ikke er fuldt effektive på arbejdsmarkedet – og så levere vilkår, der gør, at der også er plads til dem? Sådan ser jeg mere debatten omkring dette her.

Men jeg synes, at netop den forvirring, der kan være om definition af arbejdsmarkedet, om rigtige og forkerte job, gør, at vi er nødt til at bede om et bedre grundlag for at tage stilling til dette her, uden at jeg af den grund skal angribe SF's intentioner.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Når der bliver sagt sådan og stadig væk ligesom dannes en myte om, at der er noget ganske nyt i forslaget om aktivitetsorlov, bliver jeg nødt til at sige, at det er de kendte regler, som vi blot udvider til at gælde til efter 1994. Vi skal have noget til afløsning for disse regler. Vi får ikke gode, regulære job nok, så vi kan lige så godt se i øjnene, at den ordning, vi har lavet, skal fortsætte efter 1994. Det er det, der står i loven, og det er de bestemmelser og beslutninger, vi, der var med i forliget, tog, da vi indgik det. Så der er ikke noget nyt i det ud over, at vi tager bistandsmodtagerne med og siger, at de også må arbejde for deres bistandshjælp og eventuelt få tusind kroner mere – også en kendt ordning. Og i den periode, hvor de får lov til det, behøver de ikke stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er det eneste nye, der er i det.

Det andet forslag handler om – i lighed med, hvad vi gjorde, da vi lavede ordningen med SUM-midlerne – at afsætte 350 mio. kr. over en 3-årig periode til at prøve at opdyrke det land, der ligger mellem offentligt og privat, det land, der ligger mellem, hvad der kan betale sig, og hvad der ikke kan betale sig. Det er hensigten med disse forslag. Det syntes jeg jeg var nødt til at sige nu, inden vi får forplumret debatten om, at dette her er noget rasende nyt. Der er faktisk ikke så meget nyt i det ud over altså de 350 mio. – det er det nye; de er tænkt skaffet over SUM-midlerne, og det kan vi så vende tilbage til i debatten.

Helge Sander (V):

Den manglende beskæftigelse er så vigtigt et

[Helge Sander]

problem, at vi gerne deltager i dette offentlige slagsmål mellem S og SF. Vi deltager gerne, fordi vi synes, det er et vigtigt emne. Det er ikke nyt, så lad mig straks sige: SF's formål er ædelt, men selv om vi vender hver en sten og prøver at se mange af de kendte problemstillinger fra endnu en ny synsvinkel, kommer vi ikke uden om, at de samme problemer vender tilbage igen og igen.

Disse to forslag er mere konkrete end mange andre, men jeg kan ikke lade være med at tænke på De Radikales forslag »Slip de ledige løs« og CD's forslag om, at man skulle have lov til at tjene 25.000 kr. skattefrit oven i dagpengene. Det var begge tiltag, som skulle hjælpe til at få flere i arbejde. Men vi kommer jo tilbage til de samme problemer igen og igen, og det vil vi også gøre i forbindelse med de forslag, som SF lægger frem på Folketingets bord i dag.

Jeg synes, det er farligt at afvise nytænkning. Nu er det ikke nytænkning alt sammen, men noget af det er det. Derfor vil jeg hellere sige, at nogle af de ting, vi vil prøve at komme længere ind til benet af, f.eks. er kommunernes rolle, som SF nævner i første punkt i beslutningsforslag nr. B 60. For vi har et tilbagevendende problem, når kommunerne skal bruge nogle af de ledige på dagpenge, og det er hele spørgsmålet om kassetænkning. Det er måske ganske urimeligt, at det skal være en stopklods for, at vi kan sætte nogle ting i gang, som det var rimeligt at få sat i gang i kommunerne.

Med rådighedsreglerne har jeg det nogenlunde på samme måde som hr. Kai Dige Bach. Det bliver jo, som SF formulerer det her, en borgerløn. Det kan godt være, vi skal have en diskussion om det, men det er det, der reelt er tale om, hvis vi fuldstændig skal se bort fra rådighedsreglerne. Her er det igen et spørgsmål om, hvad vi skal kalde tingene. Jeg synes i hvert fald – for at give et billede af det, jeg tænker på – at det var meget tilfredsstillende, at vi i de seneste aktiveringsforhandlinger fandt frem til en 80 pct.-sats til dem, der blev sendt til udlandet for de kirkelige og humanitære organisationer. Der bør i hvert fald være en forskel; det synes jeg er indiskutabelt.

Så er fru Lilli Gyldenkilde også inde på, at hvis der ikke mangler arbejdskraft inden for et bestemt område, kan man få mulighed for at foretage sig forskellige ting. Det er også noget

af det, jeg i hvert fald umiddelbart mener er farligt, for det er med til at cementere de stive faggrænser, som vi gang på gang løber ind i. Jeg ved godt, at på en række områder er der mange ledige i dag, men der er sandelig også områder, hvor – ja, man skulle ikke tro, det var rigtigt – men altså hvor der er flaskehalsproblemer, selv med de ledighedstal, som vi kender det i dag.

Punkt 5 i beslutningsforslag nr. B 60 om muligheden for at deltage i en aktivitetsorlov med dagpenge i 36-52 sammenhængende uger er formuleret på en måde, som gør, at jeg føler mig noget usikker med hensyn til, hvad det er, SF forestiller sig. Som jeg umiddelbart læser det, synes jeg, man kan begynde at drage ledelsesretten i tvivl. I det hele taget kan det få den konsekvens – som vi jo i det hele taget slås med, når vi laver disse orlovsordninger, hvor der skal en ledig ind – at vi kan komme til at vanskeliggøre produktionen. Det har jeg sagt før, men i dag siger jeg det faktisk med velbrød hu, for jeg har været i kontakt med nogle af de folk ude på arbejdsmarkedet, som anfører, at der er stor forskel på at sidde og arbejde teoretisk med disse ting og så virkeligheden verden. I dag er produktionen i de fleste virksomheder ganske vanskelig, for den er udviklet, og den er teknisk af en sådan art, at man ikke bare kan komme ind fra gaden og overtage en andens plads. Det rådede vi så lidt bod på ved de seneste forhandlinger i Finansministeriet, hvor vi lavede 2-ugers-ordningen. Men man skal i hvert fald være opmærksom på, at den slags ting nok ikke er helt så enkle, som også jeg selv har givet udtryk for ved tidligere lejligheder.

Noget nyt i SF's buket i dag er forslaget om, at der skal afsættes 350 mio. kr., og så er vi inde på en anden boldgade, hvor jeg ikke alene vil sætte spørgsmålstegn, som jeg gjorde ved det første forslag; her vil jeg være afvisende, for her taler vi om et kunstigt arbejdsmarked. Vi taler om en række aktiviteter, som gør, at vi næsten ikke kan undgå at få en produktion, der vil fortrænge en normal produktion. Der vil ske en konkurrenceforvridning. Der vil – på en række områder i hvert fald – være risiko for, at det vil betyde en vanskeliggørelse for det allerede etablerede arbejdsmarked. Jeg ved godt, at der måske er tale om en nicheproduktion, og at det er specielle forhold, der gør sig gæl-

[Helge Sander]

dende. Men det går måske netop ud over de allermindste virksomheder, enmandsvirksomheder, der er blevet etableret under stort besvær osv., og jeg mener ikke, vi kan tillade os at sætte dem i en situation, hvor de bliver udsat for ublu konkurrence.

Jeg mener, at SF – sammen med måske især Socialdemokratiet – og alle andre burde være med til at påvirke arbejdsmarkedet og måske specielt fagbevægelsen til en større fleksibilitet, mulighed for deltid i større udstrækning og mere fleksible lønforhold, således at der var en række af de ting, der nok tænkes på i forslaget her, de mere servicebetonede ting, der kunne eksistere på det gængse arbejdsmarked.

Hr. Jan Petersen var heroppe med et spørgsmål om, hvad der er kunstige job, og hvad der er det modsatte. Jeg vil sige, at der er vel ikke tvivl om, at en række af de tiltag, vi taler om her, er kunstige job set i relation til, at de allerede udføres, og at det er noget, der er kendt på det gængse arbejdsmarked.

Alt i alt må vi altså stille os meget, meget kritiske over for beslutningsforslag nr. B 61, hvorimod vi gerne vil tage beslutningsforslag nr. B 60 med ind i de overvejelser, som vi må gøre os, og som vi jo allerede – for en dels vedkommende – kommer til at diskutere mere indgående i næste uge, når regeringen holder sin konference om nogle af de spørgsmål, som SF har bragt til debat her i dag.

Poul Nødgaard (FP):

Jeg har gjort mig den største ulejlighed med i weekenden at gennemlæse den stribe af forslag, som SF har fremsat på arbejdsmarkedsområdet, alt imedens jeg har lyttet til radioen for at høre, hvorledes EF-unionstilhængerne fra SF klarede sig igennem landsmødet oppe i Vig.

Når det er sagt, vil jeg sige, at en aktivitetsorlov som foreslået i beslutningsforslag nr. B 60 ikke ligefrem er noget, vi helhjertet kan gå ind for, al den stund at vi jo allerede på området har bestemmelser, hvor folk på fuld dagpengesats kan søge ulønnet beskæftigelse på lokalradioer, i foreningsliv osv.

Senere i dag skal vi drøfte SF's forslag om sabbatordninger i op til et år. I den forbindelse vil jeg gerne sige til fru Lilli Gyldenkilde, at det nærmest virker, som om de forskellige initiativer inden for SF's folketingsgruppe ikke

helt er blevet konfereret med hinanden; jeg synes, at forslagene mere eller mindre overlapper hinanden. Men det er jo sådan noget, der kan ske i kampens hede.

Beslutningsforslag nr. B 61 om 350 mio. kr. til det udvidede arbejdsmarked må vi afvise, al den stund at vi ikke synes, der er brug for at opdyrke nye områder, når der ikke er nogen produktivitet bag. Men det kan vi jo drøfte senere, eventuelt også under udvalgsarbejdet.

De to forslag, vi her behandler – hvis jeg må sige, hvad der inderst i mit hjerte gror – virker på mig som nogle forslag, der har meget rod i, at man gerne vil lave en stærk markering over for specielt Socialdemokratiet, der jo mere eller mindre har svigtet SF efter det nationale kompromis. Det skal jeg ikke gå ind i nogen lang debat om, men blot sige, at hvis de to beslutningsforslag blev vedtaget, ville jeg sætte et lille spørgsmålstegn ved, om de ville være så lette at omsætte i en praktisk handling. Jeg tror faktisk, at det ville være forfærdelig svært at administrere dem, hvis de blev vedtaget. Det ville medføre en kolossal administration, og jeg tror – som vi også har diskuteret ved mange tidligere lejligheder – at det er andre veje, vi skal gå. Jeg tror, at vi – i SF, og det gælder også Fremskridtspartiet og andre partier – skal ofre vores kræfter på virkelig at sætte gang i det, der er den rigtige, ægte beskæftigelse. Og her ved vi alle sammen, hvad vi tænker på.

Dorit Myltoft (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører i denne sag, hr. Jørgen Estrup, ikke er til stede, skal jeg meddele følgende synspunkter:

Disse to og de følgende beslutningsforslag har et fælles sigte med henblik på at forbedre beskæftigelsesmulighederne og give både de ledige og de beskæftigede bedre udfoldelsesmuligheder på arbejdsmarkedet, og betragtet under denne meget generelle overskrift har Det Radikale Venstre stor sympati for SF's initiativ. Men det er stort set ikke beskrevet, hvordan SF's forslag forholder sig til de forlig om orlovsordninger og andre aktiverende tiltag på arbejdsmarkedet, som er indgået i løbet af det seneste års tid, og hvor SF jo som bekendt er deltager, senest i forbindelse med forliget om orlovsordninger m.v. den 15. februar.

Vedrørende beslutningsforslag nr. B 60 om såkaldt aktivitetsorlov åbner det seneste or-

[Dorit Myltoft]

lovsforlig netop mulighed for en del af de aktiviteter, som efterlyses her, bl.a. i internationalt arbejde og uden rådighedsforpligtelse. Men ideen med SF's forslag er formentlig at skabe en bredere vifte af godkendte aktivitetsmuligheder, som kan berettige til en orlovsperiode, altså præcis den samme tankegang, som ligger bag det forslag, vi har fremsat fra radikal side under overskriften »Slip de ledige løs«. Derfor kan vi også følge SF's tankegang meget langt, og de uklarheder, som beslutningsforslaget rummer, bl.a. vedrørende længden af orlovsperioden, selvstændiges muligheder for at deltage, virkningerne på dagpengeperioden etc., får vi rig lejlighed til at tage stilling til i det videre arbejde mellem partierne bag orlovsforliget. Men generelt er det under alle omstændigheder en god idé, at vi i disse spørgsmål følger en strategi om gradvis udvidelse af orlovsmulighederne, så vi ikke får utilsigtede sammenstød med reglerne i dagpengesystemet.

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 61 om det udvidede arbejdsmarked, er vi fra radikal side noget mere skeptisk indstillede. Det fremgår ikke klart af hverken beslutningsforslagets tekst eller bemærkningerne, hvad det helt præcist er, SF ønsker at opnå. Det er så let at sige, at man gerne vil have en række forsøg og undersøgelser, og netop derfor er der ingen konkretisering af projekter, som det forklares i bemærkningerne. Men det kræver i hvert fald, at man tager stilling til de erfaringer, der allerede er til rådighed vedrørende den form for arbejdsindsats, som ligger i kultur- og andre aktiviteter på grænsen mellem det private og det offentlige arbejdsmarked. Det skylder man anstændigvis, hvis man vil bruge 350 mio. kr. til forsøgsaktivitet, og derfor synes vi fra radikal side, at beslutningsforslaget er for tyndt. I øvrigt binder finanslovaftalen jo forligspartierne for resten af 1993.

Fra radikal side kan vi altså ikke støtte de to beslutningsforslag, men vi ser gerne, at en del af tankerne indgår i det videre arbejde med etablering af orlovsordninger.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal sige tak til ordførerne, som med undtagelse af hr. Kai Dige Bach har sagt, at de var enige i intentionerne bag beslutningsforslagene.

Jeg skal starte med fru Dorit Myltofts indlæg, som udtrykte stor sympati, men hvor der desuden blev spurgt: Hvad med de eksisterende forlig? Jamen det er klart, at vi respekterer indgåede forlig, og i bemærkningerne til det ene forslag står der klart og tydeligt, at bestemmelserne skal gælde fra 1994, netop ud fra den betragtning, at forliget udløber til den tid. Nu kan det selvfølgelig være svært fuldstændig at overskue, at forslaget om aktivitetsorloven faktisk bygger på de regler, vi har i de tidligere forsøgsordninger, som vi har indgået forlig om. Det er forsøg, javel, og jeg er enig i, at alle de erfaringer, vi har haft fra den korte forsøgsperiode, skal vi udnytte med henblik på at komme videre. Men jeg er af den mening, at vi ikke kommer uden om, at vi er nødt til at fortsætte med forsøg, fordi vi ikke kan komme den store arbejdsløshed til livs, og vi kan heller ikke regelbinde folk på den måde, som vi har gjort i meget lang tid.

Så i hvert fald tak for ordene om, at man vil se på det. Jeg er sikker på, at når vi får anledning til at drøfte tingene i Arbejdsmarkedsudvalget og får forklaret hinanden, hvad der menes med det her, er vi nok ikke så uenige, som det umiddelbart kunne se ud til.

Både Fremskridtspartiets ordfører og hr. Helge Sander fra Venstre og til en vis grad også hr. Kai Dige Bach og hr. Glønborg – som jo skulle til et andet møde – talte om, at man ikke kan indføre flere regler, fordi der er så mange i forvejen osv. osv. Jamen disse forslag er et udtryk for regelforenklung. I det øjeblik disse forsøg løber, behøver de mennesker, der er med i dem, ikke at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, og så er der faktisk tale om regelforenklung, fordi de ikke skal rende fra Herodes til Pilatus for at lede efter et arbejde, som ikke er der alligevel. Det er det, vi har til hensigt, og jeg tror altså, vi kommer til at gå den vej, hvad enten vi piber eller synger.

Hr. Helge Sander sagde, at der allerede var mange områder med flaskehalsproblemer, og jeg vil godt bede Venstre om at dokumentere, hvor i alverden de er henne. Mig bekendt er der kun ét eneste sted med flaskehals – og det har der været i de 10 år, hr. Helge Sander har støttet en borgerlig regering – det er inden for sygeplejerskeuddannelsen, men ellers er der ikke flaskehalse nogen steder, og den flaskehals har været der hele tiden; det har vi vidst

[LIII Gyldenkilde]

alle sammen, og vi har forsøgt at arbejde med problemet på både den ene og den anden og den tredje måde, men vi har altså ikke kunnet få afviklet den. Så lad nu være med at lade det være et eksempel på, at forslagene ikke kan bruges til noget.

Jeg må også sige, at når man siger generelt, at forslagene er løse i koderne, har jeg en fornemmelse af, at det hænger sammen med, at der er skiftet lidt ud på ordførerbænkene. Ikke alle ordførerne har været med i de forhandlinger, vi har haft om de tidligere forlig, og derfor kan de ikke helt være klar over, at disse forlig på området har været meget lidt konkrete; i sagens natur ville vi forsøge os frem, og det synes jeg vi skal fortsætte med en periode endnu.

Det andet, jeg gerne vil sige noget om, er de 350 mio. kr. i en 3-årig forsøgsperiode. Når vi foreslår det nu, er det selvfølgelig med henblik på, at forslaget kan indgå i de kommende finanslovforhandlinger; disse bestemmelser skal også først gælde fra 1994, vi har jo et forlig på området. Jeg synes altså, det er vigtigt, at vi gør det samme på arbejdsmarkedsområdet, som – ja, nu skal jeg passe lidt på mine udtryk, for jeg var ved at sige noget, jeg ikke må, og jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal udtrykke det – men hele arbejdsmarkedssystemet er jo ikke det sted, hvor der er den største forsøgslyst, om jeg så må sige, det kan vi vist godt blive enige om. Det skal komme et andet sted fra, hvis der ellers skal forsøg i gang, og så er det, vi siger: På socialområdet har vi haft stor glæde af, at der blev afsat 350 mio. kr.; det blev af gode grunde ikke konkretiseret, hvad hver eneste krone skulle bruges til, for der var jo tale om forsøg, og meningen var, at der skulle komme projekter ind. Og jeg troede egentlig, at arbejdsministeren ville blive glad for, at vi nu kom her fra SF's side og foreslog, at arbejdsministeren simpelt hen skulle have en pulje på 350 mio. kr., som man kunne afsætte til de projekter, som kom ind, og som kunne bruges til nytænkning med hensyn til nogle nye uddannelser i området mellem det offentlige og det private system – måske med lidt mere praktik end vi plejer van inden for nogle specielle kvindeområder, og hvad ved jeg.

Men når man vil give projektmidler, skal man jo ikke samtidig beskrive, hvorledes pengene skal bruges. Det er desværre blevet opfat-

tet som en svaghed ved forslagene under debatten, men jeg mener, det er en styrke ved forslagene, at man ikke beskriver, hvad hver enkelt krone skal bruges til. Man siger til ministeren, at på socialområdet har vi haft stor glæde af de 350 mio. kr. over en 3-års-periode; der er kommet meget godt ud af de penge, og jeg er helt uenig med dem, der siger, at det også har virket hæmmende på nogle områder, for det mener jeg ikke er tilfældet. Men tænk at få den samme ordning på arbejdsmarkedsområdet, og at det oven i købet ikke var arbejdsmarkedets parter alene, der skulle bestemme, hvad de penge skulle bruges til, det synes jeg ellers er noget af en gave at komme med til arbejdsministeren.

Og jeg kan da forstå af arbejdsministerens ord, at vi er enige om intentionerne i store dele af forslagene – måske ikke lige om de 350 mio. kr., men det kan da være, når vi nu kommer i finanslovforhandlinger og eventuelt peger på, hvor vi kan hente dem, at ministeren så vil tage imod dem med kyshånd. For jeg tilstår gerne, at jeg synes, det kunne være utrolig spændende, hvis arbejdsministeren kunne få en sådan pulje til at opdyrke de områder, hvor vi ved, der mangler penge.

Jeg tror, det var hr. Helge Sander, som sagde noget om, at det ikke kunne nytte noget, at vi kom og blandede os i arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet, og hvad ved jeg. Det er slet ikke hensigten. Det er hensigten, at vi skal kunne gå i samarbejde med en arbejdsgiver – hvad enten det er en privat eller en offentlig – og sige: Her er nogle opgaver, det ikke kan betale sig at løse, men vi har nogle forsøgsmidler, og vi vil gerne forsøge at lave en model for, hvordan vi fremover kan løse disse opgaver. Det er faktisk det samme som at komme med et lille tilskud til arbejdsgiverne, det er ikke meningen at hive noget fra dem.

Jeg skal slutte her med at udtrykke håbet om, at jeg har gjort det lidt mere klart, at forsøg nødvendigvis må være forsøg, og derfor kan de ikke være detaljeret beskrevet. Jeg håber også, at vi kan få en debat om disse beslutningsforslag i Arbejdsmarkedsudvalget med henblik på, at de kan indgå i det videre arbejde, så vi kan komme nogle borte nøk videre. Det trænger vi nemlig til på dette område.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil gerne bede fru Lilli Gyldenkilde om at lade være med at misforstå det, jeg sagde. Jeg mener faktisk, at vi er enige meget langt hen ad vejen om, at vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at få udvidet arbejdsmarkedet og kigge på, om vi kan finde nye arbejdsområder inden for det, man måske kunne kalde de lidt blødere områder.

Regeringen peger jo også i sit regeringsgrundlag helt præcist på, at vi er nødt til at finde mere fleksible vilkår inden for de nye arbejdsområder, og som fru Lilli Gyldenkilde var bange for at antyde, men alligevel gjorde, er det da klart, at det er en politisk opgave at få defineret, hvilke områder og hvilke vilkår der er tale om. Det tror jeg ikke der er nogen som helst tvivl om.

Men så vidt jeg kunne høre på fru Lilli Gyldenkildes sidste indlæg, drejer skillelinien sig i virkeligheden om utålmodighedsgraden eller tålmodighedsgraden. Det plejer jo at være SF, der er utålmodigt, men i denne situation er det faktisk regeringen, der er utålmodig. Som et led og en del af den arbejdsmarkedsreform, vi skal have gjort færdig her i foråret, vil vi gerne have fundet rammerne for en lovgivning, som kan åbne vejen for det nye arbejdsmarked, og vi arbejder jo også på højtryk for at finde modeller til en større grad af regionalisering, så man også lokalt eller regionalt kan få nogle frie midler til at fylde en sådan rammelovgivning ud.

Så jeg mener egentlig at kunne konkludere, at i modsætning til så mange andre gange drejer uenigheden sig om tålmodighedsgraden; vi synes, det er en hastesag, og vi kan se, at et forsøgsprojekt af en 3-årig varighed kan virke blokerende og bremsende. Jeg ved godt, at det ikke er det, der er hensigten med beslutningsforslagene, men sådan som vi definerer en forsøgspulje, vil der altid være behov for at spørge: Skal vi nu ikke vente, til vi har evalueret de her forsøg, før vi sætter spaden i jorden? Og det synes vi som sagt at vi skal gøre her i foråret, det gør vi jo også i vore egne haver f.eks.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Nu skal jeg jo ikke bestræbe mig på, at vi taler os fra hinanden, for jeg synes faktisk, at vi har talt os nærmere til hinanden i løbet af debatten i dag.

Om tålmodighedsgraden er stor eller lille hos den ene eller den anden, synes jeg vi skal lade ligge. Jeg er jo ikke i tvivl om, og det håber jeg heller ikke at ministeren og regeringen er, at vi er oprigtigt opsatte på, at der skal gøres mest muligt for at skaffe arbejdspladser, skabe nogle orlovsordninger, som er til at have med at gøre, og lave nogle forsøg, som er til at have med at gøre.

Men uenigheden fremkommer nok, fordi jeg havde forestillet mig, at disse forslag ikke alene kunne indgå i den videre behandling af det, regeringen sidder og arbejder med, men at der derudover kunne afsættes en pulje på 350 mio. kr., som vi skulle forsøge at finde et eller andet sted. Vi får jo ikke de forsøgsprojekter igennem, når arbejdsmarkedets parter sidder og blokerer for hinanden i Arbejdsmarkedsnævnet. Og det er lige præcis her, vandene skiller, vi kan lige så godt se i øjnene, at sådan er det.

Jeg er da ked af, at arbejdsministeren ikke vil have de penge, når vi nu så gerne vil skaffe dem, så hun kunne være den, der satte nogle forsøg i gang, som kunne evalueres på et senere tidspunkt. Sådan må det jo være med forsøg, de skal evalueres på et eller andet tidspunkt – som regel når forsøgsperioden er slut – så ministeren kunne påvise resultaterne over for arbejdsmarkedets parter og Arbejdsmarkedsnævnet, som jo ikke er noget af det mest fantasifulde, jeg har kendt. Jeg kan kun håbe, at de kan blive det, og jeg vil meget gerne også udtrykke ønske om, at de bliver det.

Men jeg mener stadig væk, at det er vigtigt at finde midler til nogle forsøgsprojekter, som vi jo har haft tidligere under Arbejdsministeriet. Det var bl.a. medvirkende til, at vi kunne lave 14 forsøg inden for kvindeuddannelserne og få nogle kvinder sat i gang, som ellers var, om jeg så må sige, ret tunge i det. Men de kom i gang, forsøgene blev evaluerede, og i dag ved vi, at der kom noget godt ud af det. Det ville blive noget i samme retning, hvis vi kunne finde nogle penge i fællesskab og overlade dem til ministeren. Det ville jeg godt være med til, og jeg håber stadig, at det vil lykkes; der er jo lang tid endnu, inden vi skal være færdige med finanslovforhandlingerne.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil nu godt sige, at jeg ikke nærer den samme bekymring for, at arbejdsmarkedets

[Arbejdsministeren]

parter ikke også gerne vil tænke nyt i en situation med 300.000 arbejdsløse. Det er faktisk mit bestemte indtryk, at det er man parat til, både centralt og lokalt, regionalt, så jeg er i virkeligheden ikke af samme opfattelse som fru Lilli Gyldenkilde, når det drejer sig om bevægelsesmuligheder og åbninger i forhold til, hvad der måtte ske i fremtiden.

Nu er det jo ikke sådan, at en minister står og siger nej til 350 mio. kr., og hvis SF kan finde dem på finansloven, modtager jeg dem gerne, vil jeg godt sige for en god ordens skyld. Men det er jo i virkeligheden heller ikke det, der er tale om; jeg kunne forstå på det sidste indlæg fra fru Lilli Gyldenkilde, at spørgsmålet var, hvorvidt der skulle være nogle udviklingspenge centralt i Arbejdsministeriet. Det har der været tidligere, og det ønsker jeg også at der skal blive ved med at være. Der er nogle puljer i øjeblikket – små puljer ganske vist – men de skal naturligvis være placeret centralt, så man fra politisk side kan gå ind og afprøve nogle gode ideer og nogle ting.

Men der skal også være frie penge regionalt, og fra vores seneste finanslovaftale har vi jo flaskehalspuljen og incitamentspuljen, som er udmøntet til almindelige, frie penge. Her kan man altså afprøve nogle nye metoder, nogle nye måder at gøre tingene på, og så kan vi jo afvente og se, hvad det fører med sig.

Men jeg vil godt sige her til sidst, at jeg kan forstå, at SF har stillet de mange forslag, vi har til forhandling i dag, i det håb, at de vil kunne indgå i regeringens overvejelser, og det har jeg også sagt, at det kommer de til i nogen udstrækning. Orlovs- og sabbatorordninger kommer vi til, også det udvidede arbejdsmarked, hvad man må og hvad man ikke må, når man er ledig, hvilke regler der skal være. Men det ville selvfølgelig være godt, hvis SF med udgangspunkt i disse forslag også kunne tilkendegive, at man var parat til at gå ind og tage medansvar for en kommende arbejdsmarkedsreform. Det er jo soleklart, at man også vil få mere indflydelse på denne reform, hvis man vil være aktiv medspiller, men det kan vi måske komme tilbage til, når regeringen fremlægger sit forslag.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg kan sige på baggrund af den sidste be-

mærkning fra arbejdsministeren, at naturligvis møder vi op, hvis der bliver indkaldt til forhandlinger hos arbejdsministeren. Det gjorde vi under den tidligere regering, det gør vi også gerne under den nuværende regering, og så vil det vise sig, om vi bliver smidt ud, som den tidligere regering gjorde, eller vi kan blive siddende.

Men dermed har vi jo ikke givet nogen blankocheck med hensyn til, om vi kan sige ja eller nej til det endelige resultat, det er da klart. Men vi tager aktivt del i diskussionerne om en arbejdsmarkedsreform; vi har nogle synspunkter, som er anderledes på nogle områder – og det skal vi vende tilbage til senere, det er jo ikke lige det, der er på dagsordenen nu – bl.a. om, hvor meget kommunen og Arbejdsmarkedsnævnet skal bestemme osv. Men det er klart, at vi er også ræsonnable mennesker, og kan vi komme igennem med nogle ting og ikke med det hele, jamen så ser vi på helheden, og er den værd at have med at gøre, siger vi selvfølgelig god for den. Sådan forhandler vi, sådan har vi gjort i mange år, og jeg kan hilse og sige, at vi vil meget gerne indbydes til at deltage.

Det betyder jo selvfølgelig også, at vi håber, at de forslag, vi kommer frem med her i Folketinget, kan virke inspirerende. Det er jo ingen hemmelighed, at vi har arbejdet med sagerne i meget lang tid, vi har fremsat forslag om sabbatorordninger til behandling 10 år i træk her i Folketinget, og alle har sagt nej til dem; men nu er der endelig forståelse for princippet, og så går det bare derudad, nu vil alle lave orlovsordninger. Det er jo dejligt, men det er nu engang den måde, vi har vænnet os til at arbejde på, så tak til arbejdsministeren, fordi ministeren vil tage vores forslag med i arbejdsgrundlaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget.

[Formanden]

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 62:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af efterlønsalderen til 55 år.

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Der er beklageligvis mange mennesker i halvtredserne, der er ramt af længerevarende ledighed, og regeringen er meget optaget af at finde nye veje for at hjælpe denne udsatte gruppe.

Selvfølger er man ikke færdig på arbejdsmarkedet, selv om man er fyldt 50 eller 55 år, men det er et faktum, at mange i disse aldersklasser er dårligt stillet med den alt for store ledighed, vi har. Det er sådan i dag, at personer over 50 år har ret til gentagne arbejdstilbud, så de ikke risikerer at miste deres dagpenget og dermed retten til efterløn.

Specielt for den aldersgruppe, som beslutningsforslaget tager sigte på, indførte et enigt Folketing i december 1991 en midlertidig ordning, som udløber i 1995, nemlig overgangsydelsen. Ordningen giver de 55- til 59-årige langtidsledige a-kassemedlemmer ret til frit valg mellem et arbejdstilbud og en overgangsordning, hvis væsentligste indhold er, at de pågældende er fritaget for at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Situationen for de ældre arbejdstagere, der er ramt af længerevarende ledighed, indtager en central position i regeringens aktuelle overvejelser om en reform af arbejdsmarkedspolitikken.

I beslutningsforslaget henviser man til, at mange ældre ønsker at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet for at give plads for yngre arbejdskraft. En bedring af de unges beskæftigelsesmuligheder indgår naturligvis også med meget stor vægt i regeringens overvejelser.

SF's forslag går ud på at nedsætte den nuværende efterlønsalder på 60 år til 55 år. Det ville betyde, at også de, der er i beskæftigelse, kunne vælge at trække sig ud af arbejdsmarkedet i en alder af 55 år. En nedsættelse af efterlønsalderen til 55 år ville imidlertid ganske naturligt desuden være et signal, der ville få indflydelse på tilbagetrækningsmønstret for arbejdsstyrken som helhed, og det kunne desuden medføre, at mange blev presset eller mobbet til at forlade arbejdsmarkedet. Jeg skal her blot henvise til, at allerede i dag er der mange, der klager over, at de faktisk har følt sig presset til at gå på efterløn, når de fylder 60 år.

Jeg synes, vi skal være meget forsigtige med at gennemføre noget, der kan føre til, at midaldrende mennesker presses ud af arbejdsmarkedet og føler sig overflødige og ubrugelige, og jeg mener faktisk ikke, at vi kun skal tænke på situationen her og nu. Vi skal ikke basere vore afgørelser på den formodning, at beskæftigelsessituationen fremover vil være lige så dårlig som i dag – det må vi simpelt hen ikke acceptere – og vi skal være opmærksomme på, at udviklingen i arbejdsstyrken vil vende i slutningen af 1990'erne: Fra at have været voksende i en lang årrække vil den blive faldende, og samtidig vil de ældre udgøre en stigende andel af arbejdsstyrken. Vi vil altså om nogle år få brug for de ældre, vi vil få brug for deres kvalifikationer, og vi hører da også tit og ofte om nødvendigheden af og behovet for en seniorpolitik, som kan bidrage til at fastholde ældre medarbejdere lidt længere.

Jeg må kraftigt advare imod, at vi nu indretter vore ordninger for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet på en sådan måde, at det bliver almindeligt at trække sig tidligt tilbage. Hvis vi gør det, vil det blive meget svært at ændre dem senere, hvis der bliver behov for det, men det vil også være i modstrid med de bestræbelser om mulighed for gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, som jeg netop har omtalt. Vi skal ikke presse de ældre ud til fordel for de yngre.

I den forbindelse vil jeg gøre opmærksom på, at det ikke er så enkelt, som man måske kunne have en forventning om: at for hver gang en ældre forlader arbejdsmarkedet, kommer der en ung ind. Vores erfaringer viser, at det ikke forholder sig sådan.